

d) že může býti u osoby takové za příčinou policejního dohledu vykonána každý čas domovní, jakož i osobní prohlídka.

Těchto omezení osobní svobody má se použiti toliko potud, pokud by toho potřeba kázala a vždy se všemožným šetřením pověsti a živnosti, kterou osoba pod policejní dohled postavená provozuje. Jakmile pomine potřeba dohledu, má se tento ihned zrušiti (§ 9 zákona z r. 1873).

Trestní soud, který vynesl rozsudek ve věci hlavní, prohlásí v tomto zároveň, že odsouzený může dán býti pod policejní dohled. Proti tomuto výroku místa mají všechny opravné prostředky jako proti rozsudku (§ 5 cit. z.). O tom, má-li býti dán někdo pod policejní dohled, rozhoduje politický úřad I. stolice neb úřad policejní za spolupůsobení obcí. Obecní starostové jsou povinni totiž spolupůsobiti při dohledu policejním, jakož i prováděti všechna nařízení úřadem politickým udělená (§ 7 cit. z.). Přestoupila-li by osoba pod policejní dohled postavená omezení pod *a) d)* uvedené, trestá se dle § 6 zákona ze dne 24. května 1885 č. 89 ř. z. tuhým vězením od 8 dnů do 3 měsíců, kteréž může býti dle § 253 tr. z. zostřeno. Policejní dohled nesmí trvati déle než tři leta (§ 9 zák. z r. 1873). Kdyby se však osoba pod policejní dohled postavená dopustila nového trestného činu v § 4 cit. z. naznačeného, může se jí policejní dohled prodloužiti na tři leta ode dne přestání posledního trestu počítaje (§ 11 jmen. z.).

Dohodci obchodní (sensálové).

I. Pojem.

Dohodci obchodní jsou úředně zřízení, pod přísahu vzatí prostředníci obchodů. Dohodcové obchodní, jež v jistém ohledu podobají se notářům, jsou veřejně pověřené osoby věrohodné, jichž zprávám musí přikládána býti víra a moc průvodní jednak od stran, pro něž obchody prostředkují, jednak od celého světa obchodního, pro nějž na základě obchodů jimi zprostředkovaných ustanovuje se denní tržní cena zboží. Dohodce obchodní jmenuje komora obchodní toho okresu, pro který dohodce zřízen býti má a jmenování schvaluje úřad politický. Žadatelé za místo sensálské musí prokázati, že jsou 24 roků staří, bezúhonní, dále že jsou občany rakouskými a svéprávní a že odbyli zkoušku sensální s dobrým prospěchem. Dozor nad dohodci náleží úřadu živnostenskému, jemuž přísluší i moc disciplinární nad nimi; tresty jsou jednak disciplinární, jednak pořádkové. Trest disciplinární může uložen býti dohodci jen po předběžném vyšetřování disciplinárním (čl. 84 a, b, c, obch. z.). O dohodcích bursovních viz čl. Bursa. Dohodci obchodní ustanovují se ku prostředkování obchodů vůbec neb jen ku prostředkování obchodů jednotlivého druhu (čl. 68 obch. z.).

II. Obsah práv.

Dohodci obchodní prostředkují prodeje a koupě zboží, lodí, mincí, papírů státních, akcií a jiných papírů obchodních, dále prostředkují smlouvy pojišťovací, půjčky na lodě, náklady a nájem lodí, jakož i dopravu po zemi a vodě a t. d. Zprostředkování obchodů neopravňuje dohodce přijímati placení nebo jiné plnění smlouvou vytčené; on jest ale zmocněn i beze zvláštní plné moci přijímati cenu za zboží, ve kterém obchod prostředkuje, jestliže zboží to sám druhé straně odevzdá. (§ 67 obch. z.). Úřad politický může uděliti dohodci právo, aby vykonával dražby veřejné na zboží a papíry cenné (čl. 70 obch. z.).

III. Zvláštní povinnosti dohodců obchodních.

Dohodci obchodní mají různé povinnosti, jež plynou z jich postavení

veřejně pověřeného a z důvěry, jakou věnuje obchodnictvo jich zprávám. Dohodci obchodní mají povinnost prostředkovati obchody jim svěřené pilně, opatrně, přesně, věrně a svědomitě a mají se vystříhati všeho, co by důvěru v jich nestrannost a ve věrohodnost listin jimi vydávaných seslabiti mohlo. Dohodci dále nesmějí provozovati obchody na účet vlastní, aniž smějí se zaručiti za splnění obchodů jimi prostředkovaných; nesmějí ku žádnému obchodníku státi v poměru prokuristy, zmocněnce obchodního neb pomocníka obchodního, aniž smějí býti členy představenstva, správní nebo dozorcí rady některé společnosti akciové nebo komanditní společnosti na akcie. Zprostředkování obchodů jmenovitě uzavírání obchodů musí vykonávati osobně a smějí užiti pomocníkův jen ku přijímání příkazů; oni jsou povinni mlčelivostí o příkazech, vyjednávání a uzavření smlouvy; nesmějí přijímati ani písemné ani telegrafické příkazy od osob, jichž bydliště nenalezá se v místě, pro které oni jsou zřízeni, též nesmějí přijímati příkazy od osob jim neznámých, neb od osob, o nichž notoricky je známo, že jsou insolventními; dohodce nesmí prostředkovati žádné obchody, jež jsou činěny pouze na oko, neb obchody, jež jsou podezřelé z toho, že mají uzavřeny býti jen na škodu osob třetích. Zvláštní povinnosti dohodců bursovních jsou vypočteny ve čl. Bursa. Dohodce obchodní smí jméno kontrahenta svého jen tehda zatajiti, dostal-li od toho přiměřenou úhradu, nebo může-li ji s plným upokojením očekávati, jinak jest práv ze škody, která z toho vzejde (čl. 69 obch. z.). Je-li zboží dle vzorku prodáno, má dohodce vzorek uschovati a tak dlouho podržeti, až záležitost obchodní úplně se vyřídí. Poškodí-li dohodce stranu, jest zavázán jí škodu nahraditi (čl. 80, 81 obch. z.).

IV. Denník dohodcův.

Čím jsou kupci jeho knihy obchodní, tím jest denník dohodci, jen že denník následkem úředního postavení dohodcova podává úplný důkaz o závěrci obchodu a jeho obsahu (srov. s čl. Knihy obchodní). Každý dohodce obchodní musí totiž vésti kromě knihy příruční ještě denník, do kterého má zapsati každodenně všechny uzavřené obchody; zápis má též každodenně podepsati. Každý denník musí býti úřadem živnostenským vidován, a sice jak před jeho upotřebením, tak po tom, když byl popsán. Zápis do denníku dohodcova musí obsahovati jména kontrahentů, jakož i podstatné kusy smlouvy; zruší-li strany obchod, který byly již uzavřely, vzájemně se dohodnuvše, může to býti na jich požádání též zaneseno do denníku. Záписы musí se dítí jazykem, jehož dovoleno jest užívati u soudu v místě se nalézajícího, ostatně platí ustanovení o zařízení knih obchodních též o denníku dohodčím (čl. 71, 72 obch. z.).

Dohodce obchodní musí neprodleně po uzavření obchodu každé straně doručiti tzv. notu závěrečnou od něho podepsanou, číslo denníku a podstatné kusy smlouvy obsahující. Nesplní-li se obchod ihned, doručí se nota závěrečná stranám ku podpisu, a každé straně zašle se pak exemplář stranou druhou podepsaný.

Dohodce obchodní jest povinen dáti nahlédnouti do denníku stranám, jichž obchodů zápis se týče, a musí stranám na požádání též ověřené výtahy z denníku dáti. Třetím osobám smí dohodce dovoliti nahlédnutí do denníku neb z něho výtah dáti jen tehdy, nařídí-li to úřad aneb svolí-li k tomu strany (čl. 73—76 obch. z.).

Platnost uzavřené smlouvy nezávisí ani na zápisu do denníku ani na vydání noty závěrečné, kteréžto okolnosti jsou pouze důkazem toho, že smlouva byla uzavřena. Ačkoliv denník a noty závěrečné úplný důkaz poskytují, může soudce dle svého uvážení rozhodnouti, má-li býti denníku a notám menší víry přikládáno a je-li třeba buď přísežného stvrzení dohodcova neb ještě jiných důkazů ku doplnění důkazu. Během rozepře může soudce sám bez návrhu stran naříditi předložení denníku, aby v něj nahlédl a jej srovnal s notou závěrečnou, s výtahy neb jinými prostředky průvodními. Ostatně platí ustanovení o předložení knih obchodních též zde (čl. 37—40, 77—79 obch. z.).

IV. Dohodné.

Není-li zvláštního nařízení neb obyčeje místního, má dohodce právo žádati t. zv. d o h o d n é (kurtáž, sensarie), jakmile obchod byl uzavřen, a byl-li uzavřen pod výminkou, až když tato se splnila a noty závěrečné byly doručeny. Dohodné může dohodce žádati, i když strany mezi sebou pouze seznámil, a tyto potom mezi sebou přímo ještě téhož dne obchod uzavřely. Nebyl-li obchod uzavřen, nemůže dohodce žádati dohodného. Dohodné upravuje se úředně; dotyčná ustanovení vydává zemská vláda. Není-li mezi stranami umluveno, kdo dohodné platiti má, zapraví, není-li tu místního nařízení nebo místního obyčeje, každá strana polovici (čl. 82—83 obch. z.). Zřízení dohodců obchodních upraveno bylo zák. ze dne 4. dubna 1875 č. 68 ř. z., čímž ustanovení VII. hlavy I. knihy obch. z. změněna byla.

Domněnka právní.

I. Pojem.

D o m n ě n k a (praesumptio) jest pravidlo, dle něhož z pravdivosti určitého tvrzení lze souditi na pravdivost jiného tvrzení nikoliv sice s absolutní právní jistotou, avšak přece s dostatečnou měrou pravděpodobnosti, ku kteréžto pravděpodobnosti dospíváme vnitřní nutností dle zákonů logiky nebo zkušenosti. Je-li pozitivní právní normou jistému úsudku z pravděpodobnosti plynoucímu propůjčena moc právní jistoty, mluvíme o domněnce právní čili zákonné (praesumptio juris s. legis), na rozdíl od domněnky zakládající pouhou pravděpodobnost (praesumptio hominis, facti). Na základě právní normy, která stanoví právní domněnku, jest soudce povinen, určité tvrzení netoliko za pravděpodobné, nýbrž dokonce za pravdivé pokládati, pakli pravdivost určitého jiného tvrzení jest dokázána ku př. při právní domněnce otcovství k nemanželskému dítěti § 163 o. o. z. Právní domněnky nesprošťují stranu ku důkazu povinnou břemene průvodního, nýbrž usnadňují jí toliko břímě průvodní dopouštějící, by na místo skutečnosti, jež vlastně dokázána býti má, dokázala jinou skutečnost, z jejížto jsoucnosti souditi sluší na existenci prvnější skutečnosti. Jest tudíž mylným, tvrdí-li se všeobecně, že právní domněnkou břímě průvodní přesune se na odpůrce, ježto domněnka zavdává odpůrci pouze podnět ku protidůkazu, v čemž nelze spatřovati nic zvláštního, rovněž jako při protidůkazu uvedeném proti přednímu důkazu svědky, listinami a j.

II. Účinek a dosah.

Účinek právní domněnky může býti dvojit: buď se připouští protidůkaz, že navzdor pravdivosti jednoho tvrzení v konkrétním případě jiné tvrzení o toto se opírající pravdivým není, poněvadž příčinné souvislosti mezi oběma okolnostmi v dotčeném případě nestává, anebo jest proti-